Sähköromulle tulossa tiukat keräystavoitteet

Sähkö- ja elektroniikkaromua koskevan direktiivin uudistus etenee. Euroopan parlamentti esittää jopa 85 prosentin keräystavoitetta vuodelle 2016.

ELINA SAARINEN

Euroopan parlamentti kannattaa tiukkaa otetta sähkö- ja elektroniikkaromun (SER) keräykseen ja kierrätykseen. Parlamentti äänesti sähkö- ja elektroniikkaromun tuottajavastuuta koskevan WEEE-direktiivin (Waste from electronic and electrical equipment) muutoksista täysistunnossaan 3. helmikuuta.

Euroopan parlamentaarikot esittävät, että jäsenmaiden olisi kerättävä 85 prosenttia tuottamastaan SERistä vuoteen 2016 mennessä. Parlamentti haluaisi kuitenkin myös välitavoitteen vuodeksi 2012, koska kaikki jäsenmaat eivät ole päässeet nykyisinkään keräystavoitteisiin. Vuonna 2012 olisi kerättävä joko sama määrä sähköromua kuin vuonna 2010 tai vähintään neljä kiloa SERiä asukasta kohden riippuen siitä, kummalla tavalla talteen kertyy enemmän romua.

Mepit myös esittävät, että kierrätysprosentti nousisi 50–75:een riippuen laitekategoriasta.

Parlamentti kannatti komission esitystä uuden viiden prosentin uudelleenkäyttötavoitteen asettamisesta. EU toivoo, että näin edistettäisiin sähkölaitteiden uudelleenkäyttöä kokonaisina laitteina sen sijaan, että laitteet aina puretaan osiksi.

Äänestystulos helmikuun täysistunnossa oli selvänumeroinen, 580–37.

VIEJÄLLE TODISTUSTAAKKA

EU haluaa uudistaa sähkö- ja elektroniikkaromun tuottajavastuuta koskevan WEEE-direktiivinsä, koska nykyinen järjestelmä on aiheuttanut EU:ssa hallinnollisia ongelmia ja ympäristöhaittoja.

Euroopan komission mukaan sähkö- ja elektroniikkaromun keräykseen ja käsittelyyn ei ole syntynyt riittävästi innovatiivisia ratkaisuja. Paha ongelma ovat jätteen laittomat siirrot maasta toiseen. Yhä edelleen suuri osa Euroopan sähköromusta ajautuu käsiteltäväksi köyhiin kehitysmaihin olosuhteissa, jotka ovat vaarallisia sekä ympäristölle että ihmisille. Romulaitteita viedään kehitysmaihin väittäen, että laitteet ovat vielä käyttökelpoisia, vaikka todellisuudessa ne päätyvät sinne purettaviksi.

Parlamentin istunnossa todettiinkin, että jätesiirtoja on valvottava tiukemmin ja että laitteen viejän täytyy pystyä todistamaan laitteidensa sopivan vielä uudelleenkäyttöön.

Euroopan komissio käynnisti direktiivin uudistustyön jo joulukuussa 2008, mutta työ on edennyt tahmeasti. Uudistusten avainkohdat ovat herättäneet runsaasti keskustelua, eikä yhteisymmärrystä parlamentin ja neuvoston kantojen välillä ollut löytyä.

Eräs kiperistä kysymyksistä on ollut se, kuinka sähkö- ja elektroniikkaromun tuottaja pitäisi määritellä. Jäsenmaat ovat yksimielisiä siitä, että määrittelyn pitäisi olla nykyisen kaltainen: tuottajaksi määriteltäisiin kyseisessä jäsenmaassa toimiva taho. Euroopan komission mukaan tuottajan määrittelyn pitäisi tapahtua EU-tasolla.

Jäsenmaiden mukaan EU-tason määrittely toisi mukanaan hankaluuksia liittyen tuottajien taloudelliseen vastuuseen sekä keräys- ja hyötykäyttöasteiden määrittelyyn.

Scanstockphoto

Lääkintä- ja leikkauslaitteille on ehkä tulossa oma kategoriansa uudistettavaan sähkö- ja elektroniikkadirektiiviin. Silloin esimerkiksi keskosvauvan hoitolaitteiden kierrätys saatettaisiin tilastoida ja raportoida osana lääkinnällisiä laitteita. Itse direktiivin synnyttäminen EU:ssa on ollut hyvin vaikeaa.

Komissio on toivonut, että tuottajarekisterit voitaisiin harmonisoida yhteensopiviksi yli kansallisten rajojen, mutta jäsenmaat ovat kritisoineet esitystä. Belgia esitti puheenjohtajakaudellaan kompromissina, että direktiiviin lisättäisiin uusi artikla (16a), jonka mukaan esimerkiksi Internet-kauppaa käyvien tuottajien ja etämyyjien olisi nimettävä jäsenmaihin omat lailliset edustajansa.

Parlamentin äänestystuloksen mukaan myös etämyyjien täytyisi kantaa tuottajavastuunsa. Tuotteiden valmistajien täytyisi noudattaa ekologisen suunnittelun periaatetta ja valmistaa tuotteet niin, että niiden korjaaminen ja kierrätys olisi nykyistä helpompaa.

SUOMEN LAINSÄÄTÄJÄT ODOTTAVAT EU:TA

Parlamentaarikot pääsivät helmikuun alussa sopuun siitä, että direktiivi koskisi avoimella määrittelyllä kaikkia sähkö- ja elektroniikkalaitteita. Ainoastaan poikkeustapauksista olisi koottu erillinen lista. Periaate on sama, jota uudessa vaarallisten aineiden käyttöä rajoittavassa RoHS-direktiivissä tullaan noudattamaan.

Vielä joulukuussa jäsenmaat olivat jakautuneet kahteen leiriin. Noin puolet kannatti laitteiden avointa määrittelyä. Toinen puoli oli sitä mieltä, että direktiivin piiriin joutuvat sähkö- ja elektroniikkalaitteet olisi määriteltävä laiteluokittain nykyisen direktiivin tapaan.

Laitekategorioiden määrä todennäköisesti supistuu nykyisestä kymmenestä. Näin vähennettäisiin raportoinnista aiheutuvaa hallinnollista taakkaa.

Seuraavaksi Euroopan neuvosto tarkistaa oman kantansa. Neuvosto on asettanut tavoitteeksi poliittisen yhteisymmärryksen saavuttamisen ministerineuvostossa 14. maaliskuuta.

EU-tason uudistukset vaikuttavat Suomeenkin. Suomen tavoitteita tulevien vuosien sähkö- ja elektroniikkaromun keräykselle ja hyötykäytölle ei voida vielä asettaa, vaikka uusi jätelaki ja siihen liittyvät asetukset ovat meillä työn alla juuri nyt. Ensin on odotettava, että EU pääsee asiassa eteenpäin.